

Jelentés a tárgylemezről

Beszélnem kell most az irodalomról.

Beszélhetnék keserűen, mint azt néhányan megszokták tőlem, másoktól; beszélhetnék féltőn, mint az ma divat, vagy nagyképűen, mint azt néhányan vindikálják maguknak. De nincs miért keseregni, féltetni, nagyképűsködni, hiszen az irodalom él és virul, s bár senkit nem érdekel (pár ezer elszánt emberen kívül [nekik aztán lehet színészkedni, hisz épp erre kíváncsiak]), mégis szűk, országunk nagyságához képest azonban túl téres agoráján (tárgylemez, legagresszívabb barakk) akkora a tülekedés, az ádáz öklelődés, mintha egy tőzsdepalotában, ahol folyamatosan besszre spekulálnak, zajlana ez az egész circus maximus.

A SZENTHÁROMSÁG

Portfólió – innováció – projekt.

A kétezres években, tornyok dültével, ez a gazdaságból vett szentháromság kezdte magát bevenni az irodalmi köztudatba, midőn tényleg közelebb került az egész irodalmi a pénzábrándhoz (EU-csatlakozás, lenyúlható EU-s támogatások). Mert – bár itt nincs verseny, csak trendek (szekértáborok) harca – az „erősebb kutya”-szintű túlélési stratégia, fő a hangzatosság. A gazdasági globalizáció, mely életérzés- és filozófiai globalizáció is egyben (egyéniségvesztés), rátelepedett a literatúrára. Tudományágat lehetett teremteni (igaz, már korábban létrejött) a textushoz (mely kreálmány a műfajokból maradt), lenyúlva hozzá a posztmodern eszme-futtatásokat, s hozzá lehetett passzítani a „szöveg” irodalomtörténeteit az oktrojált kánonhoz.

A posztmodern korban már minden interdiszciplináris, innen-onnan építkező, miért ne férne bele a cylinderbe a gazdaság is. Az atomjaira hullott közösségek, azaz az egyének projektekben projektálhatnak, portfólióban magamutogathatnak, és innováció-buzgóságban (innováció = üres lózung) törhetik ki nyakukat az egyén(iség) végső felbomlása előtt.

Az ábránd azonban akkor is ábránd marad: az egyszólamú kánonbiznisz még így sem akkora buli, csak a legszentségtelenebb ikonoknak jön be, akik Nyugaton másfél-millióért pódiumbeszélgetnek az intertextualitásról, akik többszöri libertinus berlinezés után sem tudnak írni. De hát ez a kor az álságok kora.

A KONTROLLNÉLKÜLISÉG

Az egyik legnagyobb álság, mely alaptétel is, hogy mindenki ír vagy írni akar Magyarországon.

Álság, mert attól, hogy valaki ír, még nem biztos, hogy tud írni, legfeljebb, ha jó a menedzsmentje, ha kiterjedt a kapcsolati tőkéje (kiadói, valamint kritikus hálózat dol-

gozik mögé, és pedigéje sem elhanyagolható – azaz kánonspecifikus jegyeket hordoz magában –, világnézeti, politikai, tematikai, nyelvhasználati hovatartozás)... Újabb két gazdasági kifejezés: menedzsment, kapcsolati tőke!

De lépünk tovább!

Itt mindenkinek közlendője van. Hogy érvényes-e, döntse el az utókor! Bár eldönthetné magában az értő, jelenkori olvasó is, ha hagynák, de nem marad rá módja, hiszen csak olvasói és rajongói táborok vannak, melyek az erőszakolt kánonnal karöltve vagy ellenében befolyásolják a megértést. A kor nem kedvez az egyéni elmélyülésnek, az önálló meglátásoknak, mert bár a befogadó magára marad a térben, de a teret betöltik az idiokratikus (idióta?) sugallatok, magyarázatok; s már a középiskolában elkezdődő ízlés-szönyegbombázás, amely bizonyos egyetemi műhelyekben a nem kívánt területek sóval beszórásává nemesedik. (És nincs, akivel megbeszélje kételyeit az elmagányosodott tanuló, hallgató, befogadó. Legalábbis ez a cél.)

Ugyanakkor, ha megnézzük az eladási listákat, melyet nagyképeűen sikerlistának (és nem reklámlistának, vagy megvásárolt jelenlétlisának) hívnak, a celebek viszik el a pálmát, még az ajnázott szépirodalmi figurák sem nagyon rúgnak labdába. A celebeknek könnyű, hiszen megteremtették maguknak a nyilvánosságot, az olvasótábort, de aki pusztán a könyvvel, a mondandóval akar valamit kifejezni, az egy hátrébb húzott startvonalról indul.

Egy biztos, hogy olvasói oldalról tekintve érdektelenné lett a szépirodalom, ám ahhoz, hogy mára inkább kispályás dühöngéssé, magamutogatássá mint nemesítő, hagyományőrző, -újratemtő szándékká változott, nagyban hozzájárult a cinikus, libertinus, destruktivista filozófia, hozzáállás. (Ennek az ellenkezője, ne tévedjünk, nem a vateszség, hanem az értékhorozás! S itt már szinte érték minden, ami nem a hagyományok megkérdőjelezése!)

A szabados szabadság légiói minden (közösségi), nem szájuk íze szerint való érték relativizálásáért, szétzüllesztéséért küzdenek, egy szűk ízléshorizontnak alárendelve magukat. A nyelvre hivatkozva az olvashatatlanságig redukált szövegekkel, illetve a nyelvre hivatkozva (szójátékokkal is) agyonbravúrkodott, történetnélküli szövegképződményekkel az átlagos szépirodalmi olvasót elriasztották az írói tevékenység végső céljától – az olvasástól. Az írók teleologikusan alárendelik magukat a divatkánonnak és divatértékrendszernek, hogy abba belekerülvén hírhez-pénzhez jussanak. Az írás minősége, tartalma másodlagos. A hivatkozhatás az elsődleges (nyelvre, filozófiára, nyelvfilozófiára, más szövegekre).

Mivel már nincs kontroll, olvasótábor (hisz eltávolított), csak feltétlen hívek: barátok, rajongók, az irodalomból élők (pár ezer fő), a nem túl nagy összegű (de igazságosan is szétosztható) pénzekről (díjak, ösztöndíjak, megjelenések formájában) igazságtalanul (objektivitást mellőzve, az irodalom egészét nem figyelembe véve, kirekesztő módon), szűk érdekeresztmetszetet szem előtt tartva döntenek. A pénzek felügyelet, társadalmi ellenőrzöttség nélkül tűnnek el, vagy fordítódnak jelentéktelen alkotások és alkotók támogatására az irodalom rondabugyraiban. Ez a mechanizmus egyéb területeken kiveri a biztosítékot, a szólás- és írói szabadság (szabadosság) ingoványán azonban csínján lehet csak vizsgálódni.

Mivel nincs olvasói kontroll (csak látszat szakmai döntések), mindenki író, akinek tolla van. Erre rátett egy lapáttal az internet mindent (nemi ösztönt, szuicídiumot), vég-

ső soron dilettáns írói készítetéseket is felszabadító virtuális tere, amely – mint később rátérek – azért értékközvetítőként is nagyon fontos terep lehet, ha jól használjuk. A kánon közkatonái, akik jobb gimnáziumi fogalmazványok szintjét alig verő szövegeikkel, és az előttük meglegettet tehetség-menlevéllel (lépmezg, selyemzsinór) héroszokká (inkább percmemberek) emeltetnek a nyilvánosság lemorzsolásával súlytalaná tett, kontroll nélküli irodalmi világ mechanizmusában, folyamatosan reménykednek az odajutásban. De az Oda, a pénz-kánon-hírnév blaszfém hármas oltára, azonban foglalt! A libertinizmus császárai, liktorai – védett jóshelyeik felszálló (kender)füstje mögül – adják az ukázt légiósaik szófalánxait illetően. A kimondatlan ukáz, mindig így kezdődik: fontos vagy nekünk... (De a mondat második felét elnyelik: ám Oda nem juthatsz...) Azonban a „fontos vagy nekünk” reménye melegágya a kivagyiságnak, a nagyképűségnek, a szolgálalkúságnak, a mindenképpen megfelelésnek, sőt, a másképp látók-írók elhallgatásához, letaposásához, ledilettánszásához, az oktrojált kánonból való erőszakos kizárásához ad jogot.

SZELÍDSÉG, MERT CSAPKODÁSSAL NEM JUTSZ SEHOVÁ!

Most evezünk szelídebb vizekre!

Lévén, jelen esszé célja az volna, ne górcsőbe nézve, valamely omnipotens, irodalomtudósi magaslatról (főleg, hogy a szerző sem elméleti szakember), hanem a tárgylemezről szemlélve a nyüzsgést, s néha fel-felsandítva, el-elemelkedve vegyem számba literatúrai alacsonylatainkat. Hisz e dolgozat címe – *Jelentés a tárgylemezről*. S eddig, mintha felülről lesdeltem volna alá, eléggé el nem ítéhető módon.

Ez a kettősség több dologból is adódik. Egyrészt nem irodalmi ősből gyökerezem (tehát egy másik mikroszkóp vonzaskörzetéből lebegtem át), illetve egy költő családtag ezen tárgylemezen való lökdösődése és felboríttatása figyelmeztetőleg hatott, néha felül kell emelkednem, s le kell tekintenem a tülekedőkre, mielőtt beszállok a mindennapok adok-kapok-jába, hátha inspirációk érnek, melyek révén helyes irányba terelhetem a dolgok folyását, legalábbis a saját dolgom csordogálását. Másrészt a közöny néha annyira súlytalaná teszi az embert, hogy elemelkedik öntudatlanul is a megidézett tárgylemezről...

TAKTIKA (SZŰNNI NEM AKARÓ) SZEMBESZÉL ELLEN

I. Kör a négyszögletes tárgylemezen

2005-ben alapítottunk egy kört – a Kelemen Kört, mely először (nem sokáig) titkos összejöveteleken idézte meg az élethellést, de mielőtt megítélttünk volna szabadkőművesként, színre léptünk, és irodalmi esteket kezdtünk tartani (2007 januárjától) egy mára bezárt helyen (Apacuka). Mondhatom, tettük ezt nagy sikerrel, egy oly korban [...], mely „okos” és ok nélküli panaszokokról híres. A körbe, melynek megálmodója voltam, olyan embereket igyekeztem becsalogatni (nem volt erőn felüli feladat), akik – szerintem – értékes irodalmat művelnek. Nem számított világnézet, pártszimpátia, alkotói stílus vagy modor, csak a színvonal. A körbe érkezőket többé-kevésbé személyesen is ismertem ilyen-olyan szinten.

Kezdetben adott témára írtunk (mindenki a maga műfajában), s ezeket az alkotásokat felolvastuk havonta, idő haladtával minimális közönség előtt. Ezeket a művek több

tagunk is beválogatta a kötetébe, tehát már ez a próbakő sem volt hasztalan. De ki-
mondva, kimondatlanul a köralapítás egyik oka az érdekérvényesítés, a védve haladni
elve volt. Akadt, aki ezt vérkömosolyan, a körön kívüli íróársak rovására gondolta, má-
soktól pedig még a saját út békés kitaposása is fényévekre állt. Ilyen heterogén elkép-
zelésskálát szinkronba hozni és tartani csak egy kontrollközeggel lehetett, s midőn fel-
merültek az első érvényesülés körüli konfliktusok, megjelent az „ellenőrzés”: a Kelemeni
esték elnevezésű zenés, beszélgetős sorozat.

Nem mondanám, hogy egyedül voltunk a porondon 2007 januárjában az estjeinkkel,
sőt!, de épp az idő tájt olvastam egy érdektelenség miatt megszűnő kezdeményezés le-
hangoló beszámolóját. Egy biztos, miután elhíresültek a Kelemeni esték, egyre másra
jelentek meg az irodalmi beszélgetős produkciók városszerte. (Egy ekkora kulturális víz-
fejbe több is elfért volna!) Nem arra akarok célozni, hogy mi voltunk az etalon, de
2007–2008 környéke táptalaja volt a literatúrai talkshow-knak, mi több, a zenés kvater-
kázásoknak. Az összművészetiiséget is meghirdettük, ami, azóta közkedvelt címke lett.

Hogy miért vált, mondhatni, divatossá ez az alulról építkezés, az irodalomnépszerű-
sítés ilyen (szub)atomi módja? Egyrészt, nem elhanyagolható szempont, lehetett rá tá-
mogatást kapni (bár pénz nélkül kezdtük, és rövid kiskirályság után pénz nélkül folytat-
tuk). Másrészt, kezdett szétbomlani a nagy (talán soha nem is volt) írói összefogás
ábrándja. Hisz volt itt gerjesztett, megsértődésnek álcázott, pénzpolitikai hisztéria – Író-
szövetségből kilépés; erőltetett, de csődbe ment irodalmi kerekasztal; botrányos pályáza-
tok, ösztöndíjkiosztások; mindeközben egyre csökkenő állami támogatás; tusakodásba
torkolló sorban állás kiadóért, megjelenésért, díjért; párhuzamosan létező számos író-
szervezet, amely legtöbbször csak – létjogosultságát demonstrálva – a taggyűjtés szint-
jéig jut(ott), de a tagok érdekeit (megjelenés, fellépési, megnyilatkozási lehetőség – me-
nedzsmen) már nem tudta-tudja képviselni. Harmadrészt, voltak, akik elhivatottságot
érezhettek az olvasók (befogadók) visszaszerzésére, az atomizált irodalom újraszervezésé-
re. Mert lehet itt bármennyi címmegjelenés havonta, ha nincs érdeklődés. És az érdekl-
ődés újrateremtésére a legjobb alkalom, ha a szerző lemegy a klubba, és oldott hangu-
latban, nem feszélyező környezetben, élő hangján kurrens irodalmat olvas... És nekünk
bevált ez az alászállásos felemelkedés, ez az irodalom-felmutatása tárgylemezről, s ahogy
hallottam, másoknak is bevált, s ez jó hír egy önös világban...

Némi közönségszervezéssel, az első két évben, huszonöt-harminc fős átlag nézőszá-
mot jegyezhetünk (15–60 ember/est), amit sokan irigyeltek is tőlünk. De hát ehhez
kellett egy levelezőlista, talán túlzásba is vitt, állandó e-leveél roham, több címzettnél
spamre ítéltettünk, volt, aki pökhendien támadt nekünk, számon kérve önnagyságához
(ripőkségéhez) mért kicsinyes levélbombázásunkat; kellett egy színvonalas (szép és infor-
matív) meghívó (néha interaktív), később honlap (fotódokumentációval) és nem utolsó-
sorban érdekes és igényes művekkel rukkoló alkotó személyiségek.

A paletta színes volt, mind a beszélgetésre érkező vendégek, mind a hallgatóság te-
kintetében. Ahogy a körbe való bekerüléskor sem számított a világnézet, úgy meghívott
is bárki lehetett a Kelemeni estéken, ha izgalmas, nívós irodalmi szereplőnek gondoltuk.
Nem számított szervezeti tagsága, világnézete, hogy hová publikál, nem számított a ko-
ra, a neme, nem számított, hogy hány kötetet rakott le az asztalra (akadt, akinek akkor
még könyve sem volt), hogy leereszkedik hozzánk (a tárgylemezre), vagy csak odaké-
redzkedik mellénk. Úgy hallottuk, még a nagyobb nevek is megtiszteltetésnek vették,

veszik, ha hívjuk őket. Az első évben, a (h)ős korban érkezők fellépti díjat sem kaptak, csak némi fogyasztási lehetőséget a klubtól. És mégis jöttek, és mégis szívesen beszélgettek a tagjainkból avanszált kérdezőkkel.

Több nagy vívmánya is volt ezeknek a diskurzusoknak. Egyrészt a körbéliek közül azok is megszokták a nyilvános megszólalást, akik ettől ódzkodtak, valamint a meghívottak 99 százaléka önhangján olvasott fel, meg nem színész interpretálta verseit, prózáit. Így az estekről készült több tízórás videóanyag egy feldolgozásra váró irodalomtörténeti csemege. A Kelemen Kör kincse, amiből jó lenne közkinccet formálni. Harmadrészt, szintügy jelentős momentum a tárgylemez szintjén, hogy az invitáltak sokszor még publikálatlan anyagaikat, megjelenés előtt álló köteteket hozták, így nálunk volt a főpróba, a premier. Negyedrészt, aki gondolta, beszélgetés végeztével eszmét cserélhetett a vendéggel, sőt önmagát is kegyeibe ajánlhatta a jeles személyiségnek, mely jeles személyiségek, ha volt is nekik, az itt eltöltött három-négy óra alatt minden írói allűrjüket levetkeztek, s sokszor olyan vallomámélységekig jutottak a beszélgetések révén, melyek még monográfiákban sem feltétlen kapnak helyet. Egyébként jellemző volt az estekre a teljes bemutatás, hiszen azzal is számoltunk, hogy laikusok hallgatnak minket. Ebbe pedig belefért az életrajzi anekdotázástól, a korfestésen át, a művekről való elmélyült beszélgetésig (a politikán kívül) szinte minden. A színvonal persze nem mindig a klubunkban vitéző író hivatalos pozíciójától függött, mert hívó szavunkra jött olyan, aki nagyként okozott csalódást, és jött, aki kötet nélkül, netán egy vékonyka könyvvel töltötte el hallgatóságát jó érzéssel. De a Kelemeni estéket éppen nyitottsága, előítélet mentessége miatt szerették meg még talán azok is, akik az oktrojált kánon szekérvárából ugrottak bele a „bizonytalanba”, hisz nem tudhatták hányadán állunk velük, mit fogunk kérdezni, merre kanyarul a beszélgetés...

A közönség is heterogénné alakult. Volt, aki szerzőként, volt, aki pusztán érdeklődőként, volt, aki a rendszeres ott létért, a társaság kedvéért jött, volt, akit a zene ragadott meg, volt, akit az atmoszféra teljessége – a Henri Rousseau képe előtt való, kéthetenkénti, dohányfüstös szeánsz. Számos fiatal írónak, ki először szerény hallgatóságként csapódott le hozzánk, adtunk bemutatkozási lehetőséget, s löktünk egyet rajta, lépjen egy tétovát induló pályáján. Akadt, aki élt vele, s felvette a kapcsolatot a nagy nevekkel, akadt, aki hálából (amire nem számítottunk) publikált rólunk, akadt, aki annyiban maradt.

A publikum persze változott, cserélődött, átalakult az évek alatt.

Természetesen az estek is átalakultak. Eltűnt a spontaneitás, amely oly meghitté, barátságos, közvetlenné tette az első esztendőket, és helyébe lépett a profizmus (túl irodalmias is lett a sorozat, sok, jó értelemben vett műkedvelő ekkor hátrált ki a fogaskerekek közül), hiszen a Kör összművészeti egyesületté alakult. Már pénzért folyt az estvezetés, a meghívott is számlával érkezett, ha volt neki. Persze jó, hogy értéke lett az elhangzott szónak, de a bankjegy néha falssá teszi a hangokat, erőltetetté, túlzóvá a produkciót, és fokozza az odaférisi vágyat... Végülis háromszor nyertünk MASZRE-támogatást, amely egy tízfős egyesület esetén nem lebecsülendő eredmény, de az állami, önkormányzati struktúrák siketek maradtak törekvéseinkre, illetve nem volt elég lobbienergiánk. Utóbb már nem pályáztunk, mert a ráfordítható erőink elfogytak. Szimbolikusan a produkció is az Apacuka pincéjébe szorult, végül a befogadóhely megszűnt, átalakult, kihúzatott alólunk a bázis. Tehát rövid szünet következett...

Hogy a tagok közül kinek, mit hozott Kör létezése, a Kelemeni esték? Mint mondtuk, érdekérvényesítő formának is gondoltuk ezt a tömörülést, mely segít markánsá

válni a tárgylemezen történő, kaotikus nyüzsgésben. Mint kör, valóban jó érdekérvényesítők lettünk. Hírünk-nevünk kélt, irigyelt támogatást szereztünk, de talán több barátra, mint ellenségre akadtunk. Bár az ellenség is hírét viszi a törekvéseknek, és acsargása érdeklődést is szülhet.

A tagok? Akadt, mint már említettem, aki kérdezni, megszólalni tanult nyilvánosság előtt, egy másik köri embernek csak púp volt a hátán a nézők előtti diskurzus, le is mondott róla (még a pénzes időkben), más tudományos karrierjének egyengetésére is fölhasználta a keretet, magam a kérdezést igyekeztem tökélyre vinni, többször gyatra eredménnyel; s nem elhanyagolható szempont, bizonyos időszakokban közüzemi számláink egy részének fedezésére is jó volt a körösdi. Egyesek olyan irodalmi barátokra tettek szert a Kelemen esték során, akik szívesen írtak a kötetükről, illetve egyéb vonatkozásban tudtak együttműködni (kapcsolati tőke). Illetve néhány meghívott úgy érezte, viszonznia kell (pedig nem kellett, hiszen nem kértük, csak reméltük) a vendéglátást, s ilyen-olyan formán meg is tette. A legtöbben azonban nem gondoltak semmiféle viszonyosságra, amiért nem haragszunk, hiszen az önzés korjellemző, vagy, esetleg, nem is volt rá módjuk...

Hogy a górcsőbe néző tárgylemez-vizsgálók néha siketen vagy ellenszenvvel, esetleg kérdő tekintettel álltak, állnak az alulról szerveződés előtt, illetve egyesületben nyomuló pénz-karrieristának bélyegeznek minket? Erről nem mi tehetünk. Nagy rendszerekben szocializálódtak, abban is tudnak csak eligazodni gondolatilag, biztonságosabbnak (ellenőrizhetőbbnek) vélik, ha védőszárnyaik alatt kuporog az értelmiség, és várja a mannát (amit a nagy rendszerek elfelejtenek lehullajtani az égből), mintha kontroll nélküli aprózódás viszi a pénzt. Pedig épp ezen a szinten jelenik meg a kontroll, az olvasó, és kap megerősítést kedvenc szerzői felől, és kap megerősítést az író is, hogy még akad egy-két ember, aki kíváncsi rá. Azt hiszem, a lábjegyzetben felsorolt meghívottak (57 fő szerző és/vagy szerkesztő, irodalmár),¹ akik mellett a körtagok is vendégek voltak alkalom adtán, arról számolnának be, itt érték született, ha mást nem – a széles irodalmi spektrum felvillantása okán, melybe belefértek az oktrojált kánon szerzői is. (Mert mi bemutattuk őket, ha ők nem is mutatnak be minket. Mert ez a tisztesség!)

II. Honlapok (csápok más tárgylemezek felé)

És ha a mai hangos, hangzatos irodalmi világ nem tud mit kezdeni a tárgylemezzel, melyen lenyomatot hagyunk körként, s félreteszi, mi, jelentem, akkor is ott voltunk. És sokan viszik hírünket az élet más tárgylemezei felé, elhallgathatatlanul. És

1 Balla Zsófia, Balogh Endre, Bánosi György, Berka Attila, Csaplár Vilmos, Cselenyák Imre, Demus Gábor, Erdődi Gábor, Farkas Tibor, Fehér Béla, Gáspár Ferenc, Gyimesi László, Hegedűs János, Ijjas Tamás, Jász Attila, Kaiser László, Kántás Balázs, Király Levente, Kiss Judit Ágnes, Kulcsár Szabó Ernő, Kulcsár-Szabó Zoltán, Lackfi János, Lengyel Tamás, Lesi Zoltán, Madarász Imre, Majoros Sándor, Malgot István, Marczinka Csaba, Marik Álmos, Marnó János, Ménes Attila, Molnár Péter, Nagy Gabriella, Nagy Zopán, Nagyítás (Brém-Nagy Ferenc, Száraz Miklós György), Nyugat Ma (Szabó Zoltán Attila), Papp Tibor, Parti Nagy Lajos, Péczeli Dóra, Rimóczi László, Rónai-Balázs Zoltán (költő) és Jakatics-Szabó Veronika (festő), Schein Gábor, Simon Adri, Spiró György, Szávai Géza, Széll Zsófia, Szentmártoni János, Szepes Erika, Szilágyi Ákos, Szőcs Géza, Tarján Tamás, Temesi Ferenc, Tóth Irén, Tóth Krisztina, Turczí István, Vass Tibor, Zalán Tibor.

bizonyítékul szolgál erre egy másik kiskapu is, mely az elhallgatás ellenében kinyitható: az internet.

Mint kiderült, nagy a tülekedés, egyenlőtlenek a feltételek, kicsi a fennmaradás esélye szóló irodalmi harcokként, s itt már nem is az értékes könyvekre gondolok, hanem a névre. (A kör bizonyos szempontból védett, bizonyos szempontból reklámozott, de az esteken [évek alatt] megfordult több ezres publikum legfeljebb a kör nevére, a meghívottra, a vele beszélgetőre emlékszik, hiszen nem azzal kezdtem a Kelemen estétet, hogy kiálltam, és fennhangon dicsértem magam, mint körkitalálót meg író, hanem felkonferáltam a kezdődő beszélgetést, legfeljebb pár általános szóban vázoltam, hová is csöppent a kedves érdeklődő.)

A könyvhöz – sajnos – nem jut el az olvasó a névtengerben. A névnek kell ragyognia, hogy esetleg, majd legyen, aki a kötethez is hozzányúl. (Lásd a celebirodalom sekélyes előnyét!) A névragyogtatást, most már a szépirodalmi szinten küzdőkre gondolok, persze sokan túlzásba viszik, hiszen értékmérlegre tehető produktumuk sincs, csak így-úgy, ilyen-olyan módon futtatott, túlzásba vitt nevük. Gyakran a név tulajdonosa megpróbál a szépíráson túli vizekre evezni. Néha társművészetekbe gabalyodik, vagy az újságírói pályán igyekszik elismertséget szerezni, néha pusztá botrányhőssé lép elő, netán lektúrt, ponyvát ír, pedig mást is tudna, vagy celeb babérokra tör (de ez nem megy neki, és neveltséges albatrosszá válik), néha tudósként, tanárként vagy irodalomszervezőként (magam is) próbál olvasókat halászni. Kénytelen, hiszen a felszabadított, honi íráskényszer, a szépirodalom relativizálása betűözönt produkált, az özőnben pedig író és befogadó egyaránt fulladozik. (Negyvenéves koromra elértem, hogy társzerzővel írt pikareszk könyvünk új kiadását kirakatokban, plakáton láthatom a kiadó tetemes anyagi ráfordítása révén. És mégsem ér sokat [érzem], mert elmossa a havi címzőn, elmossa a celebzőn, elmossa néhány potens és régebbi kiadó reklámözőne.)

Egy terep marad, az önreklámozás új színtere, az internet, mely a digitalizált, profán emberhalászat hálójá, mely a városi levegő helyett tesz szabaddá (sokakat névtelen bártakká), s még esélyt is ad... Magam, talán már későre, de ráébredtem, hogy a név fényesítésére, de egyáltalán a mélyből való felmerülésre, felszínen ragadásra, evickelésre, az alulról támadó cápák orrba rúgására, milyen jó eszköz az internet. Egy markáns oldal, mely átfogóan bemutat, nélkülözhetetlen az íróktól – általában – olyan távol álló PR-központú világban. Először nem is magamra gondoltam, hanem a Kelemen Körre. S lám, honlapunkat² több mint kétezren látogatták meg, olyanok is, akik egyikünket sem ismerik testközelből, akik soha nem is jártak estjeinken... Ezen felbuzdulva megpróbáltam saját honlapokat is gyártani, az interneten elérhető ingyenesen szerkeszthető webtárházakból. Egy blogot a mozgássérültekről szóló novelláskötetemnek,³ egy-egy site-ot magamnak⁴ s a kétszerzős pikareszk regénynek.⁵ Ez négy internetes oldal, amit frissítetek. Már a látogatási statisztikákból is látszik, hogy nemcsak a baráti és tágabb ismeretségi kör nézegeti weblapjaimat, weblapjainkat, hanem hatással van egy szélesebb

2 www.kelemenkor.hu

3 www.ecettelsavanyitok.blogspot.com

4 www.novakvalentin.hu

5 www.zsirbalazs.hu

böngésző társadalomra. Az interneten gyorsabban és hatásosabban jár kézen-közön az ember a neve, írása, akár határokat, kontinenseket ugorva. Az internetes jelenlét fokozásához tagadhatatlanul hozzájárul az e-mailes levelezőlisták diszkrét és a közösségi oldalak (a hétköznapi ismerős-kukkoláson túli) irodalmi irányú felhasználása is.

Tehát van lehetőség a közöny, az oktrojált kánon kikerülésére, egy olvasótlan világban a még meglevő betűkedvelőkhöz való eljutásra (hagyományos önszerveződési és virtuális jelenlét formájában akár), s bár a korban dívik a türelmetlenség (rám is jellemző), a habzsolási vágy, de ez a manőver (kanyarok, kiskapuk, új ösvények felkutatása, uram, bocsá' a megdöböntő, sőt, riadalmat keltő összefogás), még ha lassú is, előre haladás, talán kifizetődőbb, mint pillanatok alatt csúcsra érni, és kiégve semmivé lenni, ahogy az számos fiatal, a semmiért is ajnázott íróval előfordult, mióta együtt lökdösődve megtapasztaltam pünkösdi tündöklésüket és kínos bukásukat azon, pontosabban „ezen” a bizonyos tárgylemezen...

NOVÁK VALENTIN (1969) Budapesten élő író. Végzettsége szerint tanár. Utóbbi kötete: *Ecettel savanyítok (Memento Móni)* (2010).